

Załącznik nr do 1. Dopełnienia nr 4503/2022
Świętokrzyskiego Wojewódzkiego
Konservatora Zabytków w Kielcach
dnia 28. 06. 2022.
Znak KJT.RA. IH. 5/61.93.2022

Świętokrzyski Wojewódzki
Konservator Zabytków w Kielcach

mgr Joanna Modras

**SPRAWOZDANIE Z POWIERZCHNIOWEGO ROZPOZNANIA
ARCHEOLOGICZNEGO WZŁUŻ TRASY PROJEKTOWANEJ
BUDOWY SIECI KANALIZACYJNEJ SKALBMIERZ – TEMPOCZÓW-
RĘDZINY, GM. SKALBMIERZ, POW. KAZIMIERZA WIELKA,
W ROKU 2022
ORAZ
PROGRAM PRAC ARCHEOLOGICZNYCH**

Krzysztof Tunia

Maj 2022

Dr Krzysztof Tunia

**1. SPRAWOZDANIE Z POWIERZCHNIOWEGO ROZPOZNANIA ARCHEOLOGICZNEGO
WZŁUŻ TRASY PROJEKTOWANEJ BUDOWY SIECI KANALIZACYJNEJ SKALBMIERZ -
TEMPOCZÓW-RĘDZINY, GM. SKALBMIERZ, POW. KAZIMIERZA WIELKA, W ROKU
2022**

Celem archeologicznego rozpoznania powierzchniowego wzdłuż trasy projektowanej budowy sieci kanalizacyjnej Skalbmierz – Tempoczków-Rędziny na terenie powiatu Kazimierza Wielka, było uszczegółowienie wyników archeologicznych badań powierzchniowych, przeprowadzonych w tym rejonie w ubiegłym wieku, w ramach akcji Archeologicznego Zdjęcia Polski – na obszarze nr 97-60. Aktualne rozpoznanie miało rozpoznać sytuację w strefach objętych ochroną konserwatorską i oszacować areal niezbędnych prac archeologicznych, które winny zostać przeprowadzone w ramach realizacji sieci kanalizacyjnej. Opinia w przedmiotowej sprawie została wydana przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w piśmie nr ZATiRA.IA.5152.16.2022 z dn. 17.02.2022.

Obszar będący przedmiotem badań to z geomorfologicznego punktu widzenia fragment Płaskowyżu Proszowickiego wchodzącego w skład Zachodniomałopolskiej Wyżyny Lessowej. Utworem powierzchniowym jest tam warstwa lessu o miąższości około 10 metrów wykształcona podczas zlodowacenia bałtyckiego. Jej strop stanowi warstwa czarnoziem, zdegradowanego już najczęściej do gleby brunatnej. Powierzchnia terenu kształtowana jest przez współczesne procesy denudacyjne, bardzo aktywne z powodu dużej podatności erozyjnej podłoża oraz intensywnej uprawy roli, której początki odnieść można do czasów początku neolitu – przełomu VI i V tysiąclecia p.n.e.

Archeologiczne rozpoznanie powierzchniowe wchodzące w zakres niniejszego opracowania zrealizowano wiosną 2022 roku przez zespół pod kierownictwem autora tekstu. W jego trakcie dokonano weryfikacji zlokalizowanych już niegdyś stanowisk archeologicznych leżących w strefie planowanej inwestycji oraz zlokalizowano nowe, nieznane dotąd miejsca osadnictwa prahistorycznego. Na załącznikach graficznych przedstawiono także inne obiekty

zabytkowe - w postaci przydrożnych kapliczek - celem zwrócenia na nie uwagi w aspekcie ochronnym podczas prac inwestycyjnych.

W trakcie tegorocznego rozpoznania powierzchniowego odkryto w rejonie inwestycji trzy nowe punkty osadnicze. Oznaczono je jako:

Szarbia nr 40 (gm. Skalbmierz, pow. Kazimierza Wielka) AZP 97-80/279 (Ryc.1; Fot. 3).

Tempoczków-Rędziny nr 18 (gm. Skalbmierz, pow. Kazimierza Wielka) AZP 97-80/280 (Ryc. 1; Fot. 4),

Tempoczków-Rędziny nr 19 (gm. Skalbmierz, pow. Kazimierza Wielka) AZP 97-80/281 (Ryc. 1; Fot. 5, 6).

Dwa pierwsze, to tzw. ślady osadnictwa. Na stanowisku Szarbia nr 40 znaleziono 1 fragment ceramiki prahistorycznej a na stanowisku Tempoczków-Rędziny nr 18 odkryto 1 fragment ceramiki późnego okresu rzymskiego (ceramika „siwa”). Natomiast na stanowisku Tempoczków-Rędziny nr 19 znaleziono 9 fragmentów ceramiki neolitycznej, 1 odłupek krzemienny, 1 tłuczek krzemienny i 2 fragmenty ceramiki nowożytniej. Są to pozostałości osady neolitycznej.

W trakcie rozpoznania terenowego stwierdzono także zniszczenie lub bardzo duże uszkodzenie przez działalność budowlaną dwóch stanowisk archeologicznych – Skalbmierz, stanowisko nr 4 (AZP 97-80/262 (Fot. 1) oraz Skalbmierz nr 6 (AZP 97-80/264 (Fot. 1, 2).

2. PROGRAM PRAC ARCHEOLOGICZNYCH

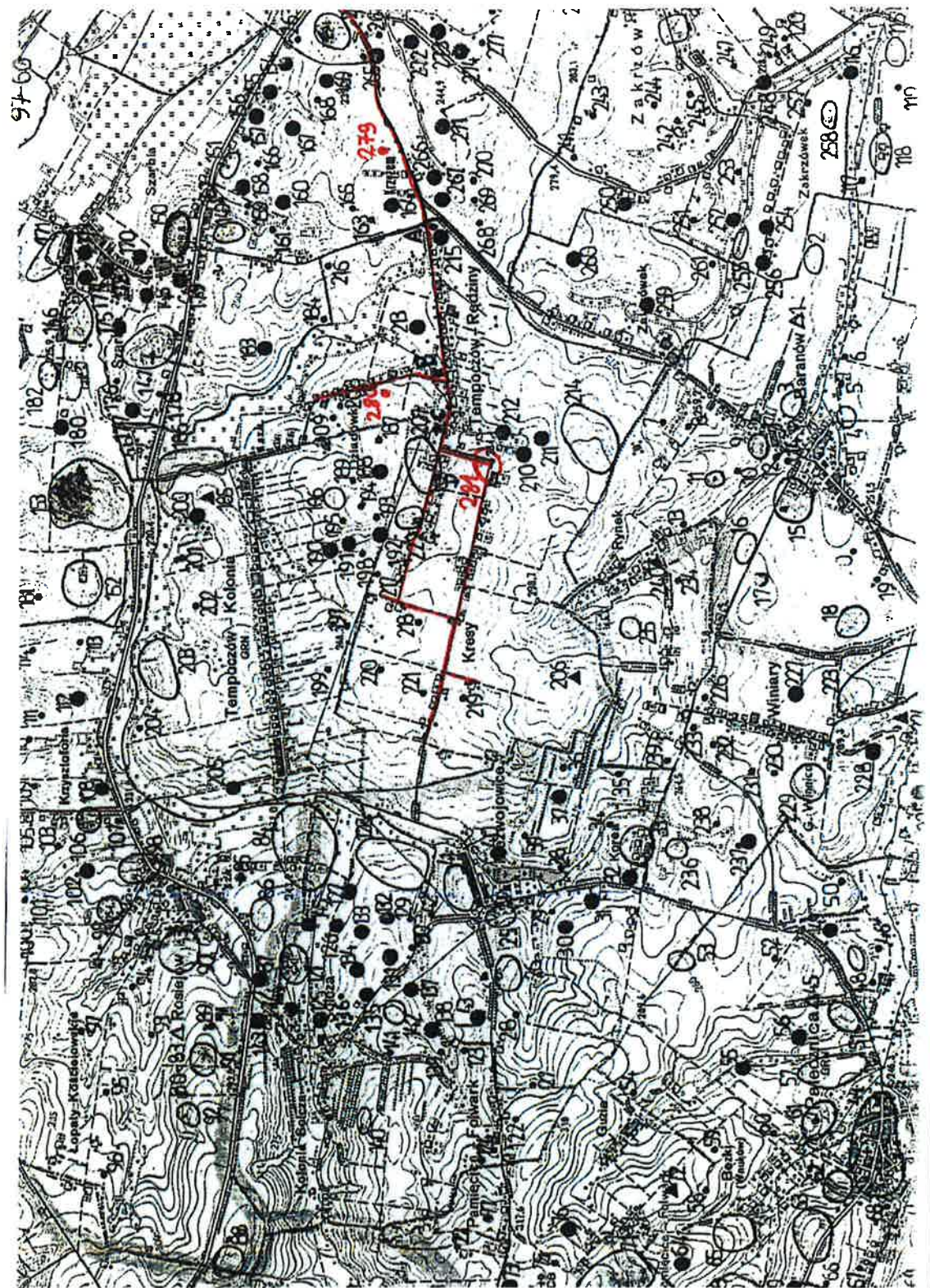
W oparciu o wyniki rozpoznania powierzchniowego oraz kwerendę źródłową w archiwalnych i magazynowych zasobach Pracowni Archeologicznej PAN w Igołomi proponuje się wykonanie w ramach realizacji przedmiotowej inwestycji przeprowadzenie przedinwestycyjnych badań wykopaliskowych na stanowisku Tempoczków-Rędziny nr 2 (AZP 97-60/207) oraz nowoodkrytym stanowisku Tempoczków-Rędziny nr 19 (AZP 97-60/281). Prace te powinny rozpocząć się od zdjęcia w obrębie trasy przebiegu inwestycji warstwy humusu lub nadkładu sprzętem mechanicznym (łyżką skarpową). W przypadku natrafienia na obiekty archeologiczne winny one zostać wyeksplorowane ręcznie w całości, zadokumentowane, a znaleziony materiał zainwentaryzowany.

Podczas całości prac ziemnych w ramach projektowanego zamierzenia inwestycyjnego powinien być prowadzony ciągły nadzór archeologiczny. W przypadku natrafienia na nieodkryte podczas rozpoznania powierzchniowego stanowiska archeologiczne, dalsze prace budowlane powinny być poprzedzone archeologicznymi badaniami wykopaliskowymi w zakresie niezbędnym do rozpoznania zasięgu i treści kulturowej stanowisk.

Po zakończeniu inwestycji realizator badań archeologicznych winien wykonać - i przekazać WUOZ w Kielcach - arkusze KESA nowoodkrytych stanowisk archeologicznych zlokalizowanych podczas przedinwestycyjnego rozpoznania powierzchniowego zawierające ew. uzupełniające dane pozyskane podczas badań wykopaliskowych (dotyczy stanowiska Tempoczków-Rędziny nr 19) oraz wszystkich innych stanowisk odkrytych w trakcie archeologicznego nadzoru inwestycji.

Warto także zwrócić uwagę, na fakt lokalizacji w pobliżu inwestycji przydrożnych kapliczek (Ryc. 1, Fot. 7-21), które winny być przez wykonawcę prac budowlanych zauważone i potraktowane w sposób nienarażający na jakiegokolwiek uszkodzenia.

Przemek V.

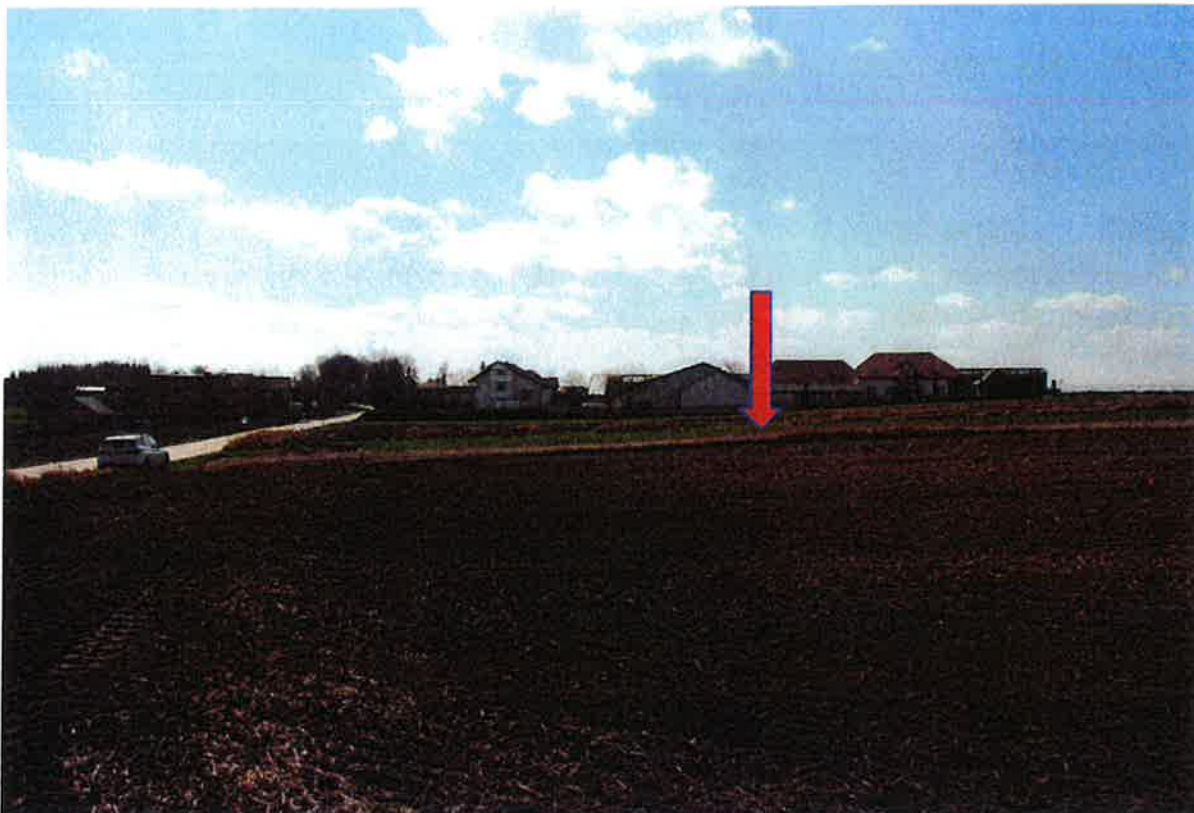
Ryc. 1. Arkusz AZP 97-60. Nowoodkryte stanowiska archeologiczne – 279-281. Kapliczki przydrożne w rejonie inwestycji – A-D

Fot. 1. Skalbmierz, pow. Kazimierza Wielka. Tereny zniszczonych stanowisk – Skalbmierz 6 (AZP 97-60/264) – z lewej, oraz Skalbmierz 4 (AZP 97-60/262) – z prawej. Widok od E

Fot. 2 Skalbmierz, pow. Kazimierza Wielka. Teren zniszczonego stanowiska Skalbmierz 6 (AZP 97-60/264). Widok od W

Fot. 3. Szarbia, pow. Kazimierza Wielka. Lokalizacja nowoodkrytego stanowiska nr 40 (AZP 97-60/279). Widok od E

Fot. 4. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Lokalizacja nowoodkrytego stanowiska nr 18 (AZP 97-60/280). Widok od S

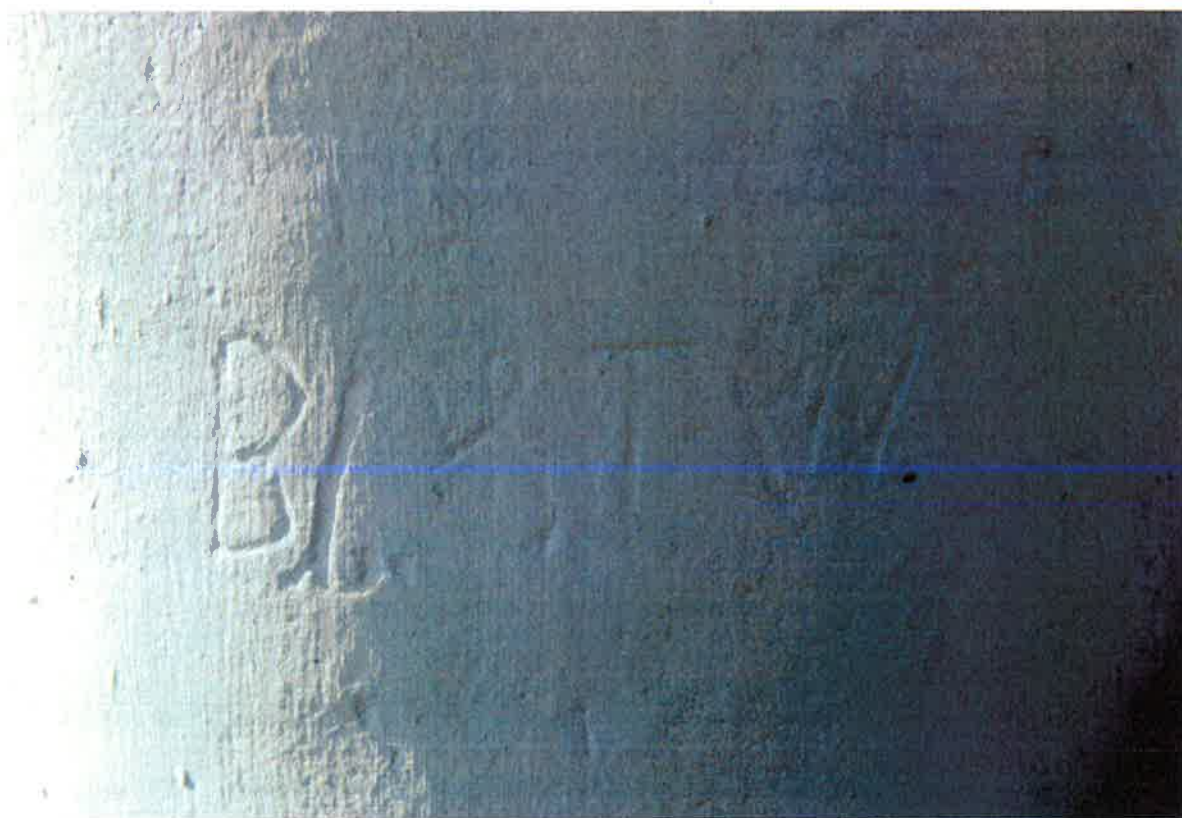
Fot. 5. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Centrum nowoodkrytego stanowiska nr 19 (AZP 97-60/281). Widok od N

Fot. 6. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Centrum nowoodkrytego stanowiska nr 19 (AZP 97-60/281). Widok od W

Fot. 7. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna z krzyżem. Nr A na ryc. 1. Widok od SW

Fot. 8. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna. . Nr A na ryc. 1. Fragment napisu na kolumnie

Fot. 9. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna. . Nr A na ryc. 1. Fragment rysunku na kolumnie

Fot. 10. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna. Nr B na ryc. 1. Stara figura na współczesnej podstawie. Widok od S

Fot. 11 Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna - część górna. Nr B na ryc. 1. Widok od S

Fot. 12. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna - część górna. Nr B na ryc. 1. Widok od W

Fot. 13. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna. Nr C na ryc. 1. Nowa figura Matki Boskiej na starym postumencie. Widok od W

Fot. 14. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna. Nr C na ryc. 1. Nowa figura Matki Boskiej na starym postumencie. Widok od S

Fot. 15. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna. Nr C na ryc. 1. Nowa figura Matki Boskiej na starym postumencie. Widok od SE

Fot. 16. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna. Nr C na ryc. 1. Postument od strony SE

Fot. 17. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna. Nr C na ryc. 1. Postument od strony SW

Fot. 18. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna z figurą Matki Boskiej. Nr D na ryc. 1. widok od W. Po północnej stronie drogi (strzałka) centrum stanowiska nr 2 (AZP 97-60/207)

Fot. 19. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Kapliczka przydrożna z figurą Matki Boskiej. Nr D na ryc. 1. Widok od NW

Fot. 20. Tempoczków-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Figura Matki Boskiej. Nr D na ryc. 1.

Fot. 21. Tempoczów-Rędziny, pow. Kazimierza Wielka. Detal podstawy kapliczki. Nr D na ryc. 1.